

УДК 330.3
JEL M41; O15

ОСОБЛИВОСТІ СПИСАННЯ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Оксана Кундря-Висоцька¹, Ірина Вагнер², Ірина Демко³,
Олег Вагнер⁴, Роман Демко⁵

^{1,2,3}Львівський національний університет імені Івана Франка,
79008, м. Львів, просп. Свободи, 18,

¹e-mail: okšana.kundria-vysotska@lnu.edu.ua, ORCID: 0000-0001-9760-9266

²e-mail: iryna.vagner@lnu.edu.ua; ORCID: 0000-0003-4928-4772

³e-mail: iryna.demko@lnu.edu.ua; ORCID: 0000-0002-2186-1876

⁴e-mail: vagneroleg10@gmail.com; ORCID: 0009-0009-0854-5252

⁵KPMG Україна,

79000, м. Львів, вул Героїв УПА, 72,

⁵e-mail: roman.demko228@gmail.com; ORCID: 0009-0004-6698-0758

Анотація. Метою статті є розкриття сутності та стану кредиторської заборгованості на вітчизняних підприємствах і пошук ефективних шляхів щодо її списання у разі необхідності. Авторами здійснено аналіз стану кредиторської заборгованості відповідно до розмірів підприємств за період 2013-2022 рр. Визначено основні фактори, які впливають на зростання кредиторської заборгованості підприємств під час воєнного стану в Україні. Залежно від виду кредиторської заборгованості, авторами запропоновано шляхи її зменшення, а в крайньому випадку – описано процес банкрутства.

У дослідженні використано загальнонаукові методи, а саме: аналіз, узагальнення та порівняння – при вивченні динаміки кредиторської заборгованості у період з 2014 по 2023 рр.; індукція – дала можливість узагальнити одержану в процесі дослідження інформацію та розробити рекомендації стосовно списання кредиторської заборгованості у вигляді банківського кредиту; пояснення – в частині розроблених висновків та рекомендацій щодо шляхів списання кредиторської заборгованості під час воєнного стану.

Відзначено, що можливість продовжувати діяльність в умовах війни, створювати сприятливі умови для збереження активів і навіть їх розвитку залежить від гнучкості менеджменту підприємства, швидкості його реагування на зміни зовнішнього середовища. Сформульовано висновки про те, що не незважаючи на перешкоди, які створює війна, бізнес в Україні продовжує працювати та підтримує економіку всіма можливими шляхами. Відзначено негативу динаміку щодо збільшення кредиторської заборгованості, оскільки кількість судових спорів зі стягнення проблемної заборгованості зростає. В умовах воєнного стану в Україні не становить ніяких

перешкод для судового процесу навіть місцеперебування боржника на тимчасово окупованій території.

Ключові слова: кредиторська заборгованість, позиковий капітал, воєнний стан, релокований бізнес, банкрутство, реструктуризація.

Постановка проблеми. Під час проведення господарської діяльності суб'єкт господарювання здійснює розрахункові операції за одержані товари чи надані послуги, щомісячно, у встановлені законодавством терміни, сплачує податки, тобто з'являється кредиторська заборгованість. Саме тому будь-яка діяльність підприємства супроводжується кредиторською заборгованістю. Застосування такого виду позикового капіталу допускає суттєве масштабування підприємства, забезпечує краще використання власних джерел фінансування, пришвидшує формування різноманітних цільових фінансових фондів, що зрештою, збільшує ринкову вартість суб'єкта підприємництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що питання функціонування вітчизняних підприємств в умовах воєнного стану є дуже актуальним, на що вказують публікації таких авторів як: Костенко Ю.О., Короленко О.Б., Гузь М.М. [1], Ватченко Б.С., Шаранов Р.С. [2], Бегун С. [3], Томчук О., Трегубов О. [4], Лойко В.В., Александров Б.В. [5], Тимошенко М.В., Петров В.А. [6] та інших. Заслужують на увагу наукові дослідження Сапотницької Н.Я. та Козака В.Є. щодо стратегій підвищення конкурентоспроможності підприємства та їх синергія в умовах війни [7], Юрчишен Д.В. та Козлова В.П. з питань оцінювання фінансового результату вітчизняних підприємств в умовах війни [8].

Виклад основного матеріалу дослідження. Позикові кошти є одним із основних джерел формування активів підприємств. Проте, повномасштабне вторгнення та ведення воєнного стану на території України, негативно вплинуло на залучені позикові засоби, які спрямовані не лише на розвиток та ефективність виробництва, а, навпаки, на погашення своїх зобов'язань перед іншими кредиторами. Необхідно зазначити, що несвоєчасність обліку, оцінки та погашення поточної кредиторської заборгованості викликає порушення розрахунково-фінансової дисципліни.

Розглядаючи структуру кредиторської заборгованості, зазначимо, що до її складу відносять певну суму боргів підприємства, яка у зазначений в угоді термін має бути виплачена на користь третіх осіб. Розглядають її у вигляді одного з позикових джерел покриття оборотних активів, так як виникають події надходження сировини і матеріалів на підприємство до того, як відбудеться остаточна оплата.

У суб'єктів підприємницької діяльності, кредиторська заборгованість може виникати у вигляді заборгованості перед: бюджетом по перерахуванню податків та зборів; працівниками за оплату праці та єдиного соціального внеску; контрагентами; позабюджетними державними фондами; іншими кредиторами за отриманими кредитами і позиками у фінансово-кредитних установах. Проте, на практиці, структура кредиторської заборгованості складається із зобов'язань перед постачальниками та підрядниками за сировину і матеріали чи надані послуги [9, с. 77–85].

Складні умови, в яких перебувають українські підприємства, спонукають їх до об'єктивного оцінювання довіри до своїх контрагентів, а саме, оцінки фінансової

стійкості та платоспроможності. Аналізуючи економічну сферу загалом, зазначимо, що її функціонування неможливе без фінансової стійкості суб'єктів підприємництва, оскільки саме стійкість є базою їх міцного становища на ринку та конкурентоспроможності.

Спостерігається позитивна динаміка фінансових результатів до оподаткування великих та середніх підприємств за період з січня-березня 2024 року, а саме, обсяги одержаних прибутків у таких фірмах становлять – 73,1 % або 210 595 231 тис. грн., збитків – 26,9 % або 65 912 197,7 тис. грн. [10].

Суб'єкти господарювання в Україні щодня зіштовхуються з проблемою зростання кредиторської заборгованості. Стрімке збільшення короткострокової заборгованості у секторі економіки спричинило ріст системних ризиків та, в свою чергу, зменшило кругообіг капіталу в країні, що й зумовлює необхідність дослідження основних причин накопичення боргів підприємств упродовж останніх років.

Для кращого розуміння чинників кредиторської заборгованості важливо проаналізувати її стан і динаміку з урахуванням розмірів підприємств (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка кредиторської заборгованості підприємств України у 2013–2022 рр.

Рік	Поточна кредиторська заборгованість / <i>current payables</i>				
	Усього/ Total	у тому числі/ <i>including</i>			
		Великі підприємства/ <i>large enterprises</i>	Середні підприємства/ <i>medium enterprises</i>	Малі підприємства/ <i>small enterprises</i>	з них мікро-підприємства/ <i>of which microenterprises</i>
2013	1505505698,9	606131479,1	563981528,0	335392691,8	171312345,2
2014	1733244948,6	709792892,9	633546378,3	389905677,4	194188985,3
2015	2196263408,2	888270838,0	822706489,4	485286080,8	237969374,1
2016	2587426799,2	1009303154,0	1009742679,6	568380965,6	277276278,3
2017	2928507561,5	1135707963,0	1133418396,3	659381202,2	314966118,2
2018	3327258899,0	1270360138,7	1300122382,1	756776378,2	384754420,7
2019	3486716084,4	1378744264,7	1348221561,7	759750258,0	381071198,8
2020	3729044454,1	1353707093,8	1457869595,1	917467765,2	467078507,2
2021	4145164509,1	1515081516,3	1739426387,2	890656605,6	417865216,9
2022	4374849828,5	1460007007,0	1774155023,3	1140687798,2	588104854,2

Джерело: Складено авторами на основі [10]

Дані Таблиці 1 вказують на швидке зростання кредиторської заборгованості, особливо на великих і середніх підприємствах. Серед причин збільшення такої заборгованості є несвоєчасне виконання зобов'язань. Велика частина підприємств відчуває постійний дефіцит ліквідних коштів для погашення кредиторської

заборгованості, що пролонгує терміни її погашення. Відомий факт, що чим менші терміни погашення кредиторської заборгованості, тим інтенсивнішим є кругообіг грошового капіталу. Проте повномасштабне вторгнення негативно вплинуло на стан заборгованостей більшості українських підприємств.

У період дії правового режиму воєнного стану за об'єктивними причинами зростає кількість випадків визнання заборгованості контрагентів безнадійною. Українські підприємці під час дії воєнного стану стикаються з низкою перепон, таких як: зупинка господарської діяльності, релокація потужностей, переміщення співробітників, руйнування налагодженої логістики, зміна траєкторії діяльності, ліквідація активів, неможливість виконання взятих зобов'язань, ускладнення проведення розрахунків, що, в свою чергу, створило стан невизначеності, загострення кризи неплатежів.

Головною ознакою неплатоспроможності є збільшення розміру кредиторської заборгованості, що зумовлена різким зменшенням ліквідності та платоспроможності, результатом чого може стати банкрутство. Зі свого боку банкрутство включає низку об'єктивних і суб'єктивних чинників, які під час військового стану і по його закінченню потребуватимуть використання нестереотипних рішень та дій, які чинитимуть вплив на ступінь неплатоспроможності суб'єкта господарювання.

Звернувшись до статистичних даних, відзначимо, що з необхідністю змінити вид діяльності зіткнулося приблизно 50% українських підприємств, які в умовах воєнних дій, змушені перенести свої потужності в інші регіони, диверсифікувати абсолютно всю власну лінійку продукції та перейти до нових бізнес моделей, які окреслюють зміну фінансової системи підприємства, формування сучасних видів грошових потоків тощо.

Для продовження діяльності та збереження частки ринку певна частина суб'єктів господарювання змушена в найкоротші терміни здійснювати розрахунок за кредиторською заборгованістю і забезпечувати майбутні поставки сировини, матеріалів і товарів, використовуючи власні джерела. Враховуючи таку ситуацію, в умовах воєнного стану значна кількість підприємств відмовилася від позикового капіталу і перейшла на умови самофінансування. Проте не всі господарюючі суб'єкти мали в достатній кількості власних грошових коштів. Саме тому значна кількість компаній змінила модель фінансування за рахунок зростання внутрішньої заборгованості, тобто, боргу по заробітній платі. Дана модель заміни зовнішньої заборгованості за рахунок внутрішньої є негативною тенденцією, оскільки працівники будуть звільнятися у пошуках нових джерел доходу [11, с. 182].

Таким чином, показники фінансового стану в умовах війни для багатьох підприємств суттєво відрізняються від нормативних, а структура капіталу характеризується практичною відсутністю заборгованості за розрахунками з постачальниками та за заробітною платою.

Несплачені вчасно зобов'язання спричиняють зниження привабливості господарюючого суб'єкта на ринку та втрата довіри контрагентів. Саме тому, необхідно розробляти дієві шляхи та заходи щодо мінімізації такого впливу, а часом, вживати радикальніші заходи – списувати кредиторську заборгованість.

Управлінський персонал будь-якого підприємства розуміє, що відтермінована кредиторська заборгованість є допустимим фактом і тим самим, створює умови для використання таких грошових засобів на інші цілі. Проте, не слід забувати, що великі розміри кредиторської заборгованості мають негативний вплив на ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість, рентабельність та на формування фінансового результату загалом [12, с. 71–79].

Списання кредиторської заборгованості під час війни стало болючою проблематикою, адже суб'єкти господарювання не завжди мають змогу вчасно і в повній мірі оплатити борг, який вже утворився. В першу чергу, така ситуація пов'язана із неочікуваними обставинами, настання яких може відбутися через активні бойові дії, такі як: втрата будівель, споруд, складів, цехів та інших активів через ракетний обстріл або тимчасове загарбання наших територій, вимушене переселення до іншого міста (релокований бізнес) тощо.

Якщо говорити про кредиторську заборгованість у вигляді банківського кредиту, який фірма не має змоги оплатити, то в такому випадку, керівнику підприємства необхідно звернутися з відповідними документами у фінансово-кредитну установу з проханням про реструктуризацію боргу. В контексті даної ситуації, боржнику потрібно із заявою встановленого зразка звернутися до банківської установи, в якій він просить реорганізувати боргові зобов'язання по кредитній угоді (відтермінування виплат за головною сумою по кредиту і за процентами, переміна процентної ставки, скасування штрафних санкцій тощо). Таким чином, відповідний комітет банківської установи аналізує заяву та надані супутні документи і приймає одностороннє рішення щодо проведення реструктуризації боргу. Зауважимо, що реструктуризація — це виключно право банківської установи, а не обов'язок, проте, якщо отримано позитивну відповідь щодо такої заяви банком, це дасть шанс на одержання комфортніших умов повернення кредитних грошових коштів, пролонгувати платежі на певний період часу [13].

Керівнику підприємства важливо знати та оперувати інформацією про те, що у період дії воєнного стану та у 30-денний термін після дня його завершення:

- фізичні та юридичні особи звільняються від обов'язку проводити оплату неустойки (штрафу чи пені) та інших штрафних платежів, які зазначені у кредитному договорі;
- фінансово-кредитним закладам забороняється підвищувати відсоткову ставку за користування кредитом у разі прострочення внесення платежів, виключення може бути коли така зміна закріплена у кредитному договорі [14].

У випадку, якщо банк до суми боргу включив все-таки неустойку у період після 24 лютого 2022 року, потрібно у письмовій формі апелювати до нього з вимогою анулювати такі санкції.

Кардинальною мірою, коли суб'єкт підприємництва не має можливості провадити свою діяльність далі – це оголошення банкрутства. Така процедура використовується для того, щоб повністю або частково оплатити суму грошових коштів по кредиту. В такому випадку, боржник звертається до Господарського суду, представники якого

відкривають провадження по справі та розпочинається її розгляд, детальний аналіз усіх причин. Зауважимо, що її основною характеристикою є те, що на час відкриття справи про банкрутство діє мораторій на вимоги кредиторів, що дає можливість боржнику зберегти свої активи на певний проміжок часу та спробувати відновити фінансову спроможність, використовуючи механізм досудової та судової санації.

Окремим видом кредиторської заборгованості є заборгованість за розрахунками з постачальниками та підрядниками. Певні контрагенти можуть намагатись ухилитися від виконання власних зобов'язань відповідно до умов договору, оскільки спираються на положення листа Торговельно-промислової палати України № 2024/02.0-7.1 про форс-мажорні обставини, які заважають реалізувати угоду. У зазначеному листі розглядається факт того, що введення воєнного стану, з 24 лютого 2022 року до його офіційного закінчення є так званими «форс-мажорними» обставинами. Проте, як показала практика за останні два роки, згідно з рішеннями Верховного Суду, форс-мажорні обставини не мають преюдиційного характеру. Мається на увазі те, що при виникненні таких обставин сторона, яка спирається на них як на засаду неможливості здійснення зобов'язання, повинна довести факт наявності таких обставин не лише самих по собі, але й те, що ці обставини були форс-мажорними саме для даного визначеного випадку.

Саме тому є всі законні підстави визнавати, що форс-мажорні обставини (в тому числі воєнні дії) можуть використовуватися контрагентами лише у особливих ситуаціях, коли бойові дії справді прямо позначилися на їхній діяльності, що, в свою чергу, регламентується рішенням суду індивідуально до кожної такої ситуації. Посилання господарюючого суб'єкта на суцільну кризу в країні не визнаються судом відповідним аргументом форс-мажору.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Незважаючи на перешкоди, які створює війна, бізнес в Україні продовжує працювати та підтримує економіку всіма можливими шляхами, про що свідчить кількість підприємств, які впродовж січня-березня 2024 року отримали прибуток. Проте спостерігається негативна динаміка щодо збільшення короткострокової заборгованості, яка спричинила зростання системних ризиків та, в свою чергу, зменшила кругообіг капіталу.

Швидке реагування на зміну кредиторської заборгованості потребує постійної готовності суб'єктів господарювання до внесення коректив у стратегії та плани діяльності залежно від динаміки та сутнісної спрямованості змін. Саме тому важливо здійснювати постійний моніторинг розрахунково-касової дисципліни на підприємстві, масштабувати діяльність, проводити пошук шляхів для максимального підвищення економічної ефективності.

Список використаних джерел

1. Костенко Ю.О., Короленко О.Б., Гузь М.М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 43. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-77>.
2. Ватченко Б.С., Шаранов Р.С. Антикризове управління підприємством в умовах війни. *Економічний простір*. 2022. Вип. 182. С. 38–43. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/182-5>.

3. Бегун С. Особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах воєнного стану. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2022. Том 4. № 32. С. 36–42.
4. Томчук О., Трегубов О., Андронік О. Фінансові аспекти управління платоспроможністю малого та середнього бізнесу в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 50. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-42>.
5. Лойко В.В., Александров Б.В. Підтримка та розвиток малого і середнього бізнесу в Україні в умовах війни. *European Scientific Journal of Economic And Financial Innovation*. 2023. № 11. С. 228–237. URL: <https://www.journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/217>.
6. Тимошенко М.В., Петров В.А. Ідентифікація ризиків та особливості антикризового управління в умовах війни. *Підприємництво і торгівля: тенденції розвитку: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (19-20 травня 2022 року)*. Одеса: Державний університет «Одеська політехніка», 2022. 178 с. С. 52–54.
7. Сапотноцька Н.Я., Козак В.С. Стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства та їх синергія в умовах війни. *Трансформаційна економіка*. 2023. (2 (02)). С. 49–52. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-2-9>.
8. Юрчишен Л.В., Козлов В.П. Оцінка фінансового результату підприємств в умовах війни. *Актуальні проблеми розвитку фінансів в умовах цифровізації економіки України: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми розвитку фінансів в умовах цифровізації економіки України»*. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. С. 53–55.
9. Паргин Г.О. Управлінський облік: [Навч. посіб.: 2-ге вид. випр. і доп.] / Г.О. Паргин, А.Г. Загородній. К.: Знання, 2007. 303 с.
10. Державна служба статистики. Офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
11. Інформаційний бізнес-портал. Бухгалтерський облік кредиторської заборгованості. URL: <https://www.buh24.com.ua>.
12. Онищенко В. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками. 2019. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3545&i=7>.
13. Кравченко В. І. Сучасні проблеми обліку кредиторської заборгованості в системі управління підприємством. 2018. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/13751/1/58-61.pdf>.
14. Даниленко Т. Особливості вирішення питань кредитної заборгованості під час війни. *Юридична газета Online*. 2023. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/bankivske-ta-finansove-pravo/osoblivosti-virishennya-pitan-kreditnoyi-zaborgovanosti-pid-chas-viyni.html>.

References

1. Kostenko Yu.O., Korolenko O.B., Huz M.M. (2022). Analysis of the financial stability of the enterprise in the conditions of martial law. *Economy and Society*. Issue 43. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-77>. [in Ukrainian].
2. Vatchenko B.S., Sharanov R.S. (2022). Anti-crisis management of the enterprise in conditions of war. *Ekonomichnyy Prostir*. Issue. 182. P. 38–43. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/182-5>. [in Ukrainian].
3. Behun S. (2022). Peculiarities of the analysis of the financial state of the enterprise in the conditions of martial law. *Ekonomichniy chasopys Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky*, 4 (32), 36–42 [in Ukrainian].

4. Tomchuk O., Trehubov O., Andronik O. (2023). Financial aspects of managing the solvency of small and medium-sized businesses in wartime conditions. *Economy and Society*. Issue 50. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-42>. [in Ukrainian].
5. Loiko V.V., Aleksandrov B.V. Support and development of small and medium-sized businesses in Ukraine during the war. *European Scientific Journal of Economic And Financial Innovation*. 2023. № 11. P. 228–237. [in Ukrainian].
6. Tymoshenko M.V., Petrov V.A. (2022) Identification of risks and features of anti-crisis management in conditions of war. *Derzhavnyi universytet «Odeska politekhnika»*, 52-54 [in Ukrainian].
7. Sapotnitska N.Ya., Kozak V.Ye. (2023). Strategies for increasing the competitiveness of the enterprise and their synergy in the conditions of war. *Transformatsiyna ekonomika*. (2 (02). P. 49–52. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-2-9>. [in Ukrainian].
8. Yurchyshen, D.V., Kozlov V.P. (2023). Assessment of the financial results of enterprises in wartime conditions. *Aktualni problemy rozvytku finansiv v umovakh tsyfrovizatsii ekonomiky Ukrainy*, Vinnytsya: DonNU imeni Vasylya Stusa, 2023. S. 53–55. [in Ukrainian].
9. Partyn H.O. (2007). *Managerial Accounting*. Kyiv: Znannya. [in Ukrainian].
10. State Statistics Service of Ukraine. Official site URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
11. Information business portal. Accounts payable accounting. URL: <https://www.buh24.com.ua>. [in Ukrainian].
12. Onyshchenko V. (2019). Accounting of payments with suppliers and contractors. URL: <http://www.agrosvit.info/> [in Ukrainian].
13. Kravchenko V.I. (2018). Modern problems of accounts payable in the enterprise management system. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/13751/1/58-61.pdf> [in Ukrainian].
14. Danylenko T. (2023). Osoblyvosti vyrishennia pytan kredytnoi zaborhovanosti pid chas viiny. Yurydychna hazeta Online. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/bankivske-ta-finansove-pravo/osoblivosti-virishennya-pitan-kredytynoi-zaborhovanosti-pid-chas-viyni.html> [in Ukrainian].

FEATURES OF WRITING OFF ACCOUNTS PAYABLE DURING MILITARY ACTIONS

Oksana Kundrya-Vysotska¹, Iryna Vagner², Iryna Demko³,
Oleg Vagner⁴, Roman Demko⁵

^{1,2,3} Ivan Franko National University of Lviv,
18 Svobody Ave., Lviv, Ukraine, 79008,

¹e-mail: oksana.kundria-vysotska@lnu.edu.ua, ORCID: 0000-0001-9760-9266

²e-mail: iryna.vagner@lnu.edu.ua, ORCID: 0000-0003-4928-4772

³e-mail: iryna.demko@lnu.edu.ua, ORCID: 0000-0002-2186-1876

⁴e-mail: vagneroleg10@gmail.com, ORCID: 0009-0009-0854-5252

⁵KPMG Ukraine

72 Heroyiv UPA Str., Lviv, Ukraine, 79000,

⁵ e-mail: roman.demko228@gmail.com ORCID: 0009-0004-6698-0758

Abstract. The article aims to disclose the essence and status of accounts payable at domestic enterprises and find effective ways to write them off if necessary. The authors analyze

the state of accounts payable according to the size of enterprises for the period 2013–2022. The main factors influencing the growth of accounts payable of enterprises during martial law in Ukraine are identified. Depending on the type of accounts payable, the authors propose ways to reduce it, and in extreme cases, describe the process of bankruptcy.

The study uses general scientific methods, namely: analysis, generalization, and comparison – in studying the dynamics of accounts payable in the period from 2014 to 2023; induction – to summarise the information obtained in the course of the study and develop recommendations for writing off accounts payable in the form of a bank loan; explanation – in terms of the conclusions and recommendations on ways to write off accounts payable during martial law.

It is worth noting that when the management of an enterprise is flexible and responds quickly to changes in the external environment, it is possible to continue operations in wartime, to create favorable conditions for preserving assets and resources and even their development. The author concludes that despite the obstacles created by the war, business in Ukraine continues to operate and support the economy in all possible ways. The author notes a negative trend in the increase in accounts payable, as the number of litigations to recover bad debts is only growing. To date, even the location of the debtor in the temporarily occupied territory does not pose any obstacles to the judicial process.

Keywords: accounts payable, borrowed capital, martial law, relocated business, bankruptcy, restructuring.

Стаття надійшла до редакції 08.03.2024

Прийнята до друку 25.04.2024